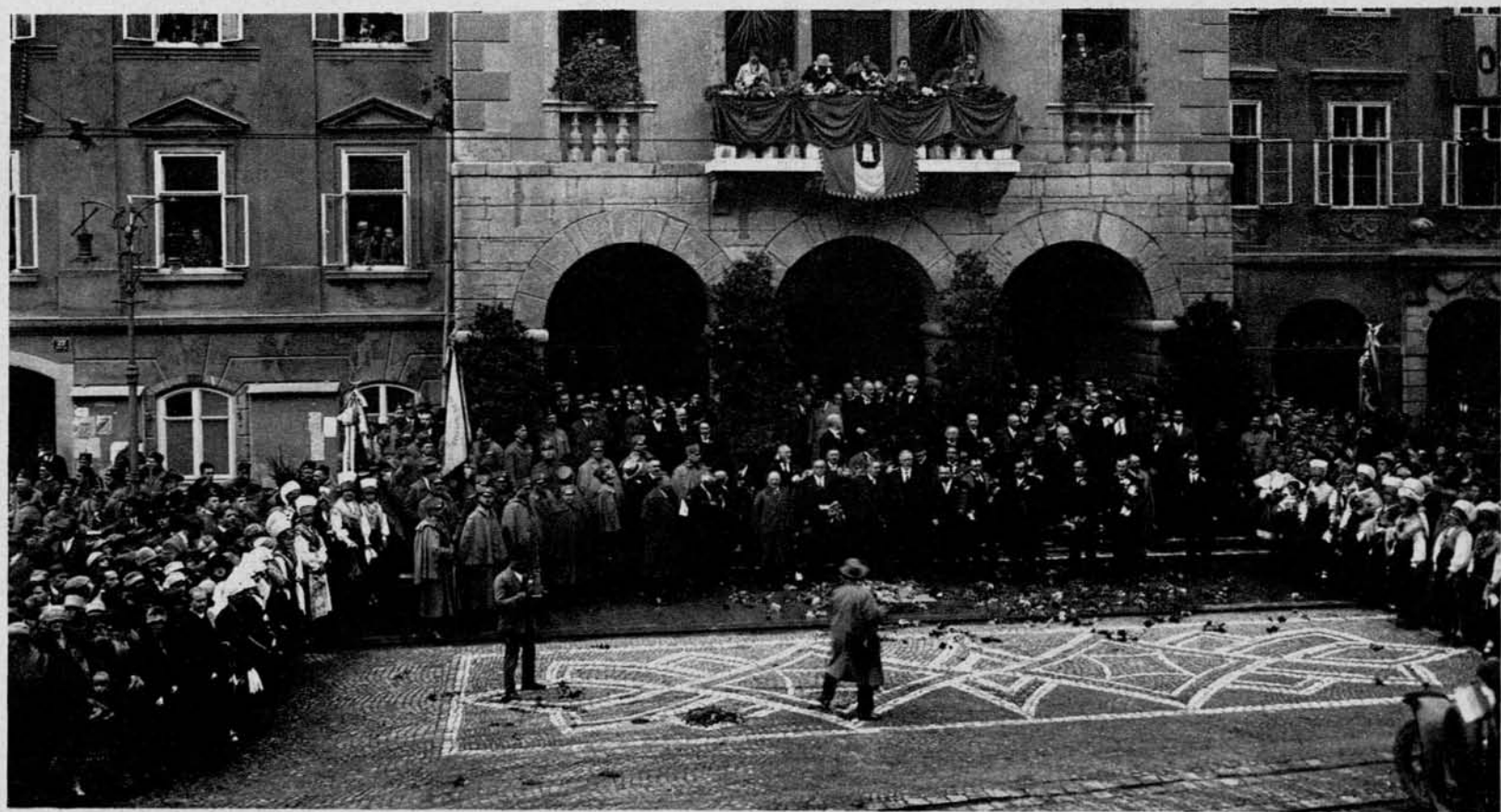

Iustrirani **Slovenec**

Leto II.

Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 24. oktobra 1926, štev. 244.

Štev. 43.

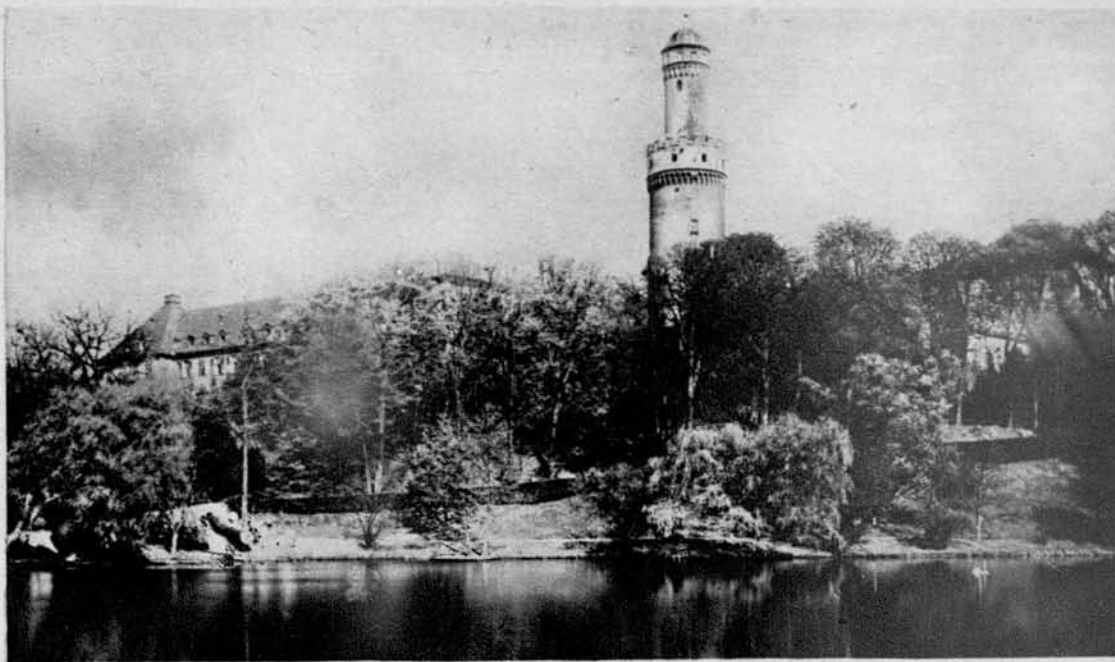
Bratje Čehi in Slovaki v Ljubljani.

Zgoraj: dr. Korošec (X) pozdravlja v imenu slovenskega naroda naše preizkušene sobojevnike za svobodo v veliki dvorani hotela »Uniona«. — Spodaj: Češkoslovaški parlamentarci pred magistratom slovenske prestolnice, kjer jih pa žal ni mogel sprejeti izvoljeni župan, kar je delalo jako mučen vtis.

General Heye,

novi poveljnik nemške državne brambe, ker je prejšnji, v. Seeckt, moral odstopiti zaradi svojega dinastičnega mišljenja.

Grad Homburg v. d. Höhe,

ki je določen za bivališče bivšega nemškega cesarja Viljema, za slučaj, da se vrne v Nemčijo.

Carinske meje

tvorijo pač vedno eno glavnih gospodarsko-političnih vprašanj vsake države in one pomenijo nekako obzidje, ki ga grade posamezne države okrog sebe. Naša današnja slika nam kaže veleznimiv zemljevid Evrope, na katerem je to obzidje točno označeno. Kakor je z nje razvidno, imajo najvišja carin. obzidja juž. in vzh. dežele, zlasti Španija in Rusija (njen obzidje je celo podaljšano z žično ograjo), a najnižja severo-zapadne države, ki so obenem tudi kulturno in gospodarsko najvišje (zlasti Anglija in Nizozemska). Naša Jugoslavija je zabarikadirana prav dobro.

K indijanskemu kongresu,

ki se je vršil pred kratkim v Spokaneju: skupni tabore nekaterih, doslej smrtno sovražnih indijanskih rodov v bližini zborovališča.

Nekdanji sprejemni salon za poslanike

v bivši sultanovi palači v Carigradu, kjer je uredila sedaj neka italijanska družba igralnico po vzorcu montekarliške.

Mihovil Pusić,

novi škof Hvara, Brača in Visa v Dalmaciji, ki je bil pred kratkim posvečen; novi škof je velik prijatelj hrv. kat. pokreta.

Spomeniki dvatisočletne italijanske kulture:

Palača goriškega nadškofa dr. Sedeja, pomazana od fašistov z najgršimi sramotljivimi cerkvenega dostojanstvenika.

Jugoslovanska razstava na letošnjem jesenskem velesejmu v Lipskem.

ki je vzbujala splošno pozornost in pohvalo; na sliki je videti od leve na desno: svetnika nemškega poslanstva v Belgradu dr. Busseja s soprogo, vodjo trg. pis. za Balkan Schusterja in ravnatelja »Putnika« v Zagrebu Dragomanovića.

Fr. Poljanec,

poslanec koroških Slovencev v celovškem deželnem zboru.

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

Demšar Jernej,
(* 1875), zdravnik.

Dolinar Lojze,
(* 1893), kipar.

Dolar Simon,
(* 1877), fizik in kritik.

Ob osmi obletnici

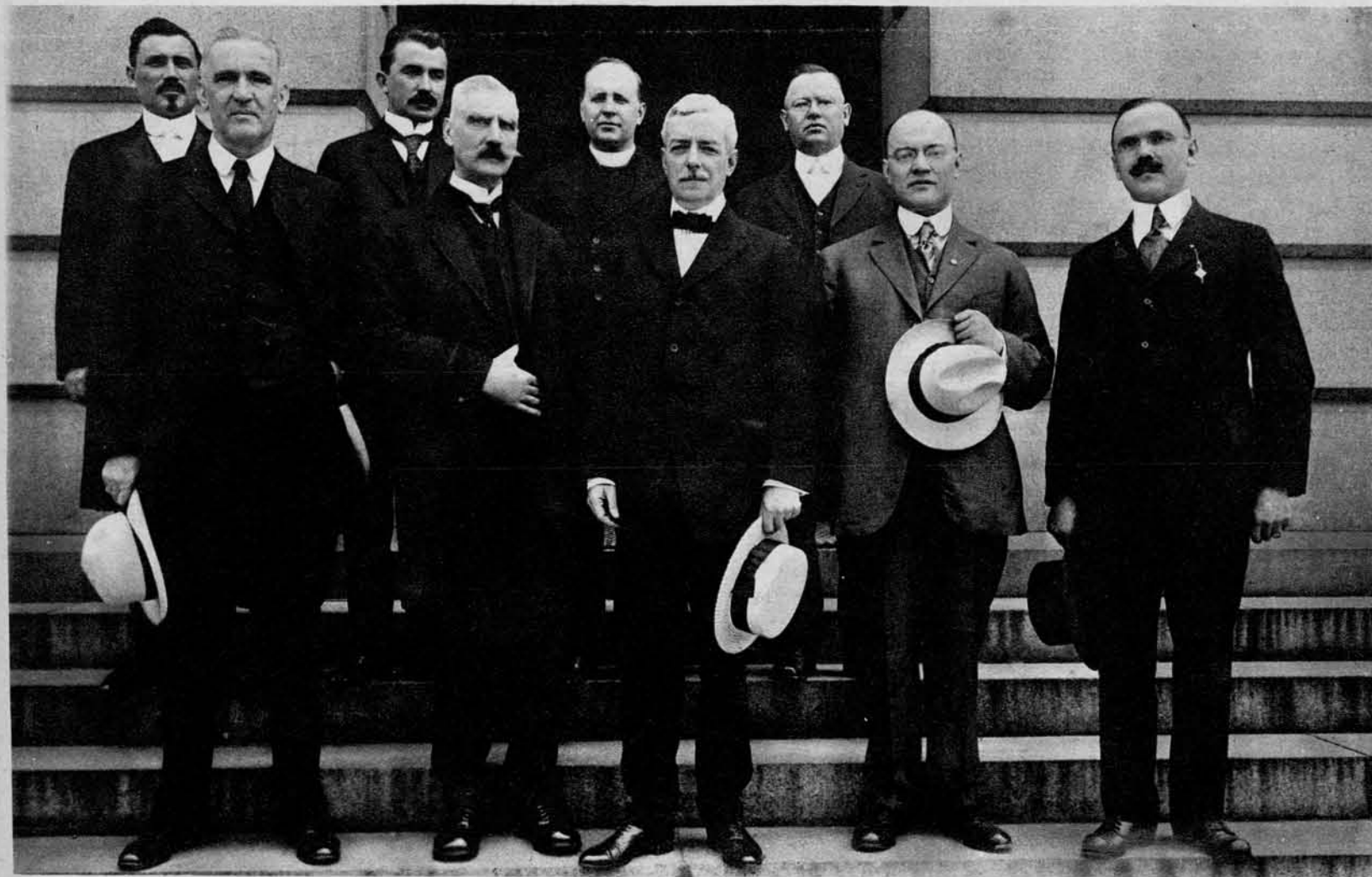
Ministrski kabinet

dr. Zolgerja, edinega slovenskega ministra v Avstriji, s katerim je hotela Avstrija zadovoljiti med vojno veličastni boj slovenskega naroda za svobodo.

Podpolkovnik Švabič (X) s četo svojih srbskih vojakov.

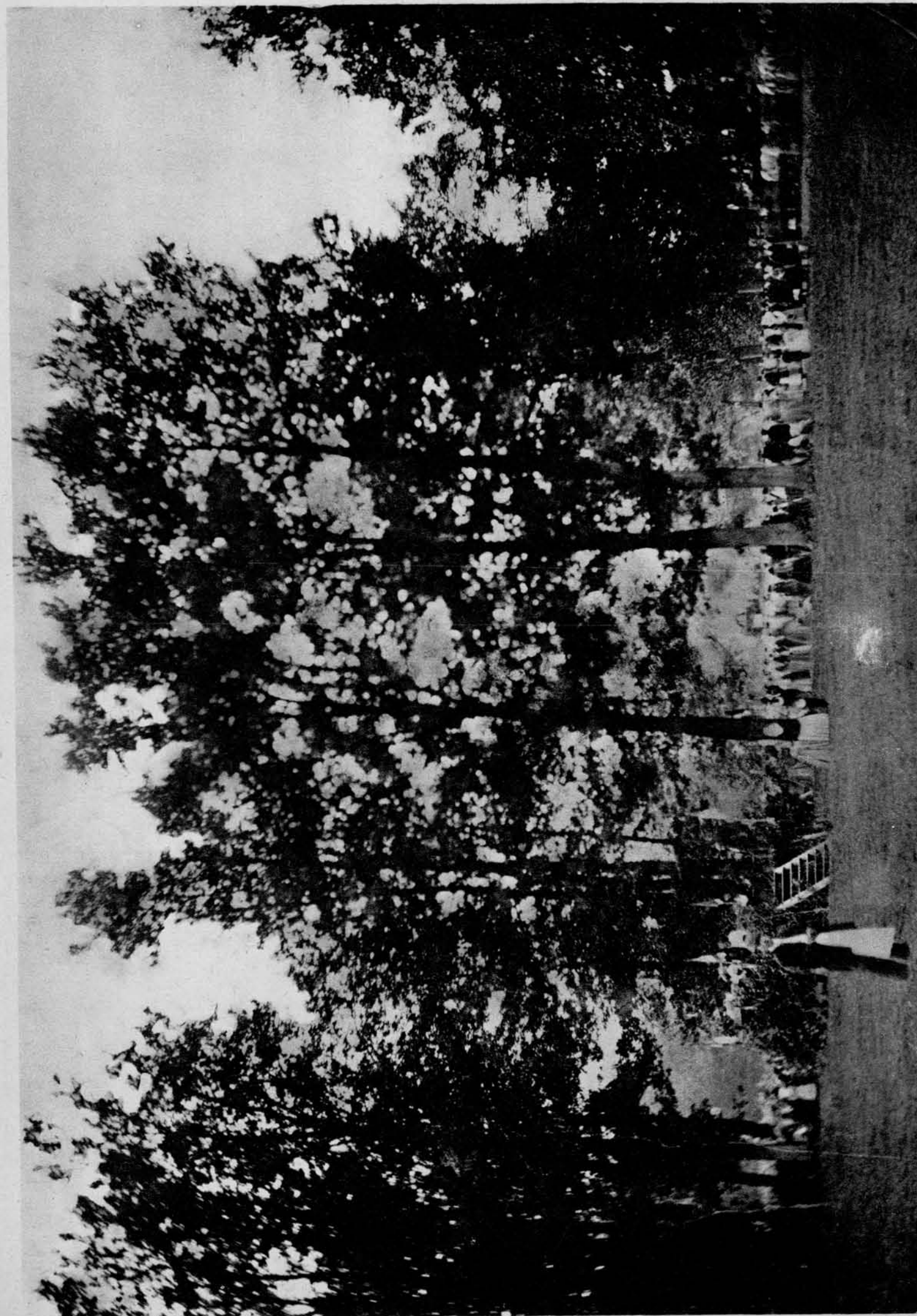
bivših ujetnikov v Avstriji, ki je dne 15. novembra l. 1918. na lastno pest z energično gesto ustavil pri Logatcu nadaljnje italijansko protiranje proti Ljubljani.

Jugoslovanski »Narodni svet« v Washingtonu l. 1917.

ki je deloval kot ameriški pododbor dr. Trumbičevega »Jugoslovanskega odbora« v Londonu. Ta Narodni svet ima velikanske zasluge za naše osvobodjenje, ker je v prvi vrsti njegova zasluga, da je sprejel Wilson med svoje znamenite 14. točke tudi osvobodjenje Jugoslovancev, dočim je velešrbska Pašićeva vlada, ki je na našem osvobodjenju precej nedolžna, intrigirala in nasprotovala povsod že med vojno proti Slovincem in Hrvatim. V sprednji vrsti stoje od leve na desno: župnik N. Grškovič, urednik »Jugoslav. Sveta«, dr. J. Biankini, ameriški državni tajnik in Wilsonova desna roka Lansing, L. Pirc, urednik »Ameriške Domovine« (Slovenec) in J. Zalar, glavni tajnik K. S. R. Jednote iz Jolieta (Slovenec); v zadnji vrsti pa stoje: rev. J. Kranjčević iz Johnstowna, dr. M. Trivunac, profesor iz New Yorka, župnik K. Zakrajšek, urednik »Ave Marije« (Slovenec) in Pavel Schneller, bivši glavni predsednik Slovenske Katoliške Jednote (Slovenec).

našega osvobojenja.

Iz bojev naših očetov za zedinjeno in avtonomno Slovenijo:

Slika prvega slovenskega tabora, ki se je vršil dne 9. avgusta 1918 v ljutomerskem Sršenovem logu. Inicijativa za to prvo veličastno javno manifestacijo slovenskega naroda je dal ljutomerski zdravnik dr. Prelog, a vodil ga je tamkajšnji župnik in narodni buditelj dr. A. Klemenčič.

Z obiska češkoslovaških parlamentarcev v Sloveniji 11. t. m.

Prihod Čehov in Slovakov
na ljubljanski kolodvor.

Zastopniki Slovencev na čelu s poslanci SLS pod vodstvom dr. Korošca
sprejemajo na kolodvoru češkoslovaško parlamentarno delegacijo.

Sprevod s Čehi in Slovaki v sredini
se pomika po Miklošičevi cesti proti magistratu,
na čelu sprevoda koraka deputacija Orlov.

Množice pozdravljajo brate Čeha in Slovake pred magistratom,
kateremu so izročili dragi dragoceno čašo v spomin; žal je prisrčno slavnost
nekoliko motilo slabo vreme.

Pogled v veliko dvorano »Uniona« ob banketu
na čast češkoslovaškim gostom v trenutku, ko pozdravlja dr. Korošec (X)
goste v imenu slovenskega naroda.

Skupina poslancev češke in slovaške ljudske stranke
pred »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani.

Dr. Moric Miklošič,

edini sin velikega slavista, star 68 let, ki
živi kot dvorni svetnik v p. na Dunaju.

Spomenik dr. Fr. Miklošiča

v Ljubljani na trgu kralja Petra, ki je bil postavljen
pred kratkim; kip učenjakov je delo akad. kiparja
Kosa.

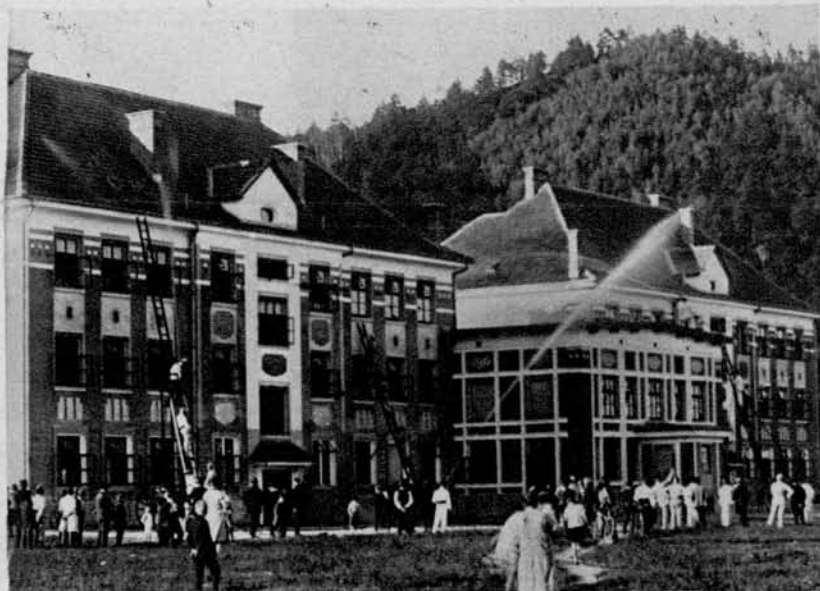

Dora Miklošičeva,

razen svoje omožene sestre edina vnukinja
slavista, tako, da bo z njeno smrtjo izumrlo
tudi rodbinsko ime; živi kot recitatorica
pravilic pri radiju »Wien«.

Pogled na veliki altar
nove cerkve sv. Frančiška v Šiški.

Z velike župne gasilske vaje v Litiji,
dne 26. p. m., pri kateri je sodelovalo 119 gasilcev z 9 brizgalnami.
Naša slika nam kaže prizor pri litijem »Dekliškem domu«.

Nad 400 slovenskih Orlov in Orlic na svojem letošnjem potovanju v Rim.

Dne 3. septembra so bili sprejeti na izredno slovesen način pri sv. očetu, ki je ob tej priliki izrazil svoje veliko veselje nad cvetočimi slovenskimi organizacijami. Slika je posneta takoj po avdijenci pred cerkvijo sv. Petra.

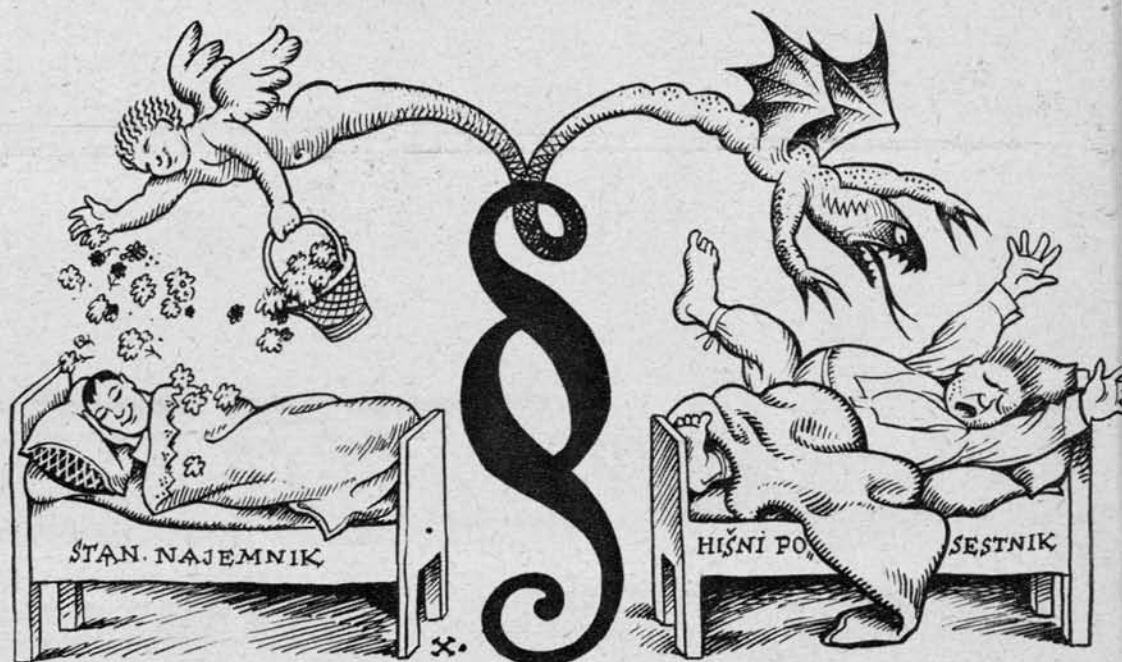
Iz sibirskih spominov ob rojstvu Jugoslavije.

Do izbruha revolucije v februarju 1. 1917. smo bili razmeroma dobro informirani o političnem razvoju v domovini. Potem pa so prenehale vse osebne zveze med nami in rodno grudo in tudi časopisne vesti so začele pojmovati, posebno po boljševiškem prevratu jeseni istega leta. Le kaka posamezna iskra je posvetila v našo neizvestnost o tem, kaj se godi doma. Najvažnejša je bila zame in za slovenski krog v Tari vest o smrti dr. J. E. Kreka in pa vest o dogodkih v SLS, ki mi jo je spretno maskirano vtihotapil skozi cenzuro moj vztrajni poročevalec dr. Fr. Kimovec. Ko se je spomladi 1. 1918. začel v Sibiriji tudi notranji kaos po nastopu čeških legij proti boljševikom, smo pa sploh izgubili vsako orientacijo in ostali cele mesece brez zanesljivih vesti. Slutili smo, da se vrši nekaj važnega na frontah, ki bo prineslo odločitev za to ali ono stran, a niti oddaleč nismo slutili, da se bliža razpad Avstrije in popoln polom akcije centralnih držav. Objela nas je v tistih mesecih popolna neinformiranost: popolna duševna letargija in celo poprej neprestano neteno misel na povratek v domovino smo opustili in živeli samo še neke vrste vegetabilno življenje. V to neizvestnost je treščil 23. oktobra 1918 telegram, ki me je pozval v Jugoslovansko komisijo pri Odbočki češke narodne rade v Jekaterinburgu. Oživel sem naenkrat in moja misel je začela delovati znova s tako silo, da se mi danes zdi, da se je po absolutni depresiji začelo s tem dnem novo konstruktivno življenje, usmerjeno nevzdržno v bodočnost kot bi se bil nanovo porodil. Dne 31. oktobra sem izvedel iz časopisov o dekretu cesarja Karla o federalizaciji Avstrije. Bengalično je ta novica posvetila v razvoj dogodkov pa tudi v moj psihološki razvoj, kajti čutil sem, da to pomenja razpad stare države, nisem pa občutil nobenega sočutja do nje in usmeril takoj vse misli na bodočnost svojega naroda. Posebno nevarnost z italijanske strani mi je bila takoj jasna. Nato je potem 5. novembra prišlo definitivno poročilo o razpadu Avstrije. Ze naslednji dan, 6. novembra, ko smo bili še popolnoma v nejasnosti o usodi jugoslovanskega dela Avstrije, so se začeli diplomatski obiski pri Jugoslovanski komisiji v Jekaterinburgu; prvi je prišel menda japonski zastopnik, iz česar smo spoznali, da smo postali tudi mi diplomatski faktor. Dne 10. novembra, ko so nam redka poročila nedvomno potrdila proglašitev samostojnosti jugoslovanskih delov Avstrije, smo slovesno praznovali ta dogodek z malo parado. Šele 18. novembra pa smo po češkem posredovanju dobili vest o konstituiranjučasne jugoslovanske vlade za Slovence, Hrvate in Srbe v bivši Avstriji. Poročilo je glasilo, da sta od Slovencev v vladi dr. Korošec in dr. Žerjav ter da je Pašić na posvetovanjih v Švici obljubil podpirati program nove vlade pri pogajanjih z vladjo v Belgradu ter da ostaneta do začasnega obe vladi. 3. novembra nam je francoski konzulat sporočil, da je prestolonaslednik Aleksander proglašen za regenta Jugoslavije, na kar smo poslali udanostni telegram njemu in novi skupni vladi. Te sporadične novice so v glavnem zadostovale, da smo se sproti primerno politično orientirali. Dočim smo do tega dne zastopali tudi lastno politično tezo federativne Jugoslavije, nam je bilo tistim, ki smo nosili vodilno odgovornost, sedaj namah jasno, da je politična misija jugoslovanske emigracije zaključena in da more biti odslej edina realna in opravičljiva politika skupine, ki deluje popolnoma odrezana od domovine ob nezadostnih informacijah, da osredotoči svoje delovanje na vzgojo poverjenih ji Jugoslovancev za nove razmere doma in pa da ves politični vpliv zastavi na takojšnjo ustvaritev enotne jugoslovanske organizacije v Sibiriji, ker nas vsako cepljenje moči, ki je bilo do tedaj značilno za jugoslovansko emigracijo, samo slabi in smeši. Z velikim idealizmom glede varnosti naših meja doma, glede obsega nove države in glede njene notranje konsolidacije, smo sedaj pričakovali trenutka, ko se bomo vrnili v domovino. Toda že v Sibiriji je kanila marsikaka grenka kaplja v naše srce. Prva je bilo dne 1. decembra 1918 lakonično poročilo, da se je ljubljanski župan izrekel za Veliko Srbijo. Tudi dolgi molk po novici o konstituiranju jugoslovanske vlade v Zagrebu nas je vznemirjal; posebno po poročilu 3. decembra o ustanovitvi prve skupne vlade. Zopet se je začela za nas obupna neizvestnost, ki jo je še bolj poostрила novica 7. februarja 1919 o proglasitvi federativne republike v novi državi ter ponovitev te vesti v Vladivostoku dne 16. aprila, ki je izrečno govorila o prevratu v Belgradu. Takrat sem bil že na potu v domovino in lahko si mislite, s kakimi čustvi sem odhajal iz Vladivostoka. Skopa radiotelegrafična poročila na Tihem oceanu so nam pa že jasno predočila, da se Italija opasno širi po naši zemlji in da tudi avstrijski Nemci ne izročajo naše narodne posesti

Iz našega parlamentarnega dela.

Pašić, edino upanje Pribečevića in Žerjava, se vrača v Belgrad.

Sanje SHS državljanov o novem stanovanjskem zakonu.

brez idealne neopornosti, katero jim je natvezila naša fantazija. Nova doba v spoznanju razmer v domovini in novi državi se je začela dne 3. julija, ko smo stopili na ameriška tla v kalifornijskem pristanišču San Diego. V Ameriki, kjer smo stopili v stik z raznimi jugoslovanskimi organizacijami, ki so nam nanosile cele kupe jugoslovanskih časopisov, katere smo gladno prečitali od začetka do konca, se je šele odkrila našim očem realna slika nove Jugoslavije. Na idealizem, ki se je razbohotil v sibirski neizvestnosti, je padla sloj za slojem slana razočaranj in spoznanj, najtežje pa je bilo ono o italijanski ekspanziji in težavah na Koroškem. Hudo pa je bilo še eno spoznanje, to namreč, da je Jugoslavija needina in da se obetajo zakrknjeni ustavni boji. Nezadovoljnost Hrvatov je vrgla rahlo senco na nas po par časopisnih novicah že v Sibiriji, tu nam je postala jasna že kot organizirana borbena fronta. Ko smo doživljali »Malo Jugoslavijo« v Sibiriji v neprestanih borbah malih skupin med seboj, smo mislili, da je to reakcija na neizvestni položaj glede razvojne črte dogodkov v domovini. Ko pa smo videli sovršne labore med Jugoslovani v Ameriki, smo že vedeli, da je to neposreden, organiziran izraz nič

boljših razmer v domovini. V vsakem drobcu svojega telesa je Jugoslavija kazala isto neveselo lice. Truden teh spoznanj in še novih, ki so mi jih posredovala prva pisma po dveh letih iz domovine, sem si odpočil med bratskim češkim narodom v Pragi, katerega emigrantska akcija mi je vzbudila odkrito občudovanje. Najrajši bi bil kar ostal med njimi, da si pribranim zadnjo bridkost, če doživim vse tako, kakor je doživljala moja fantazija po časopisnih vesteh. Po nekem obisku pri takratnem našem poslaniku v Pragi, Ivanu Hribarju, pa je vzplamtelo v meni tako silno domotožje, da sem sklenil nemudoma oditi domov, pa naj bi bilo še stokrat slabše, kakor je hotel ta in oni opisati. Ko sem 23. avgusta 1919 zvečer prestopil vse ponižen in brez velikih zahtev jugoslovansko mejo pri Špilju in večerjal na kolodvoru v Mariboru ter je oko kometno opazovalo polne košare peciva skoro predvojnne kvalitete, potem ko sem doživel kaka redkost je bil košček kruha v Franciji, Nemčiji, na Češkem in v Avstriji, sem doživel vsaj eno ogromno prednost osvobodene domovine, polno skledo, ter nisem več obupaval v zavesti, da je kruh osnovni predpogoj tudi za duševni napredek naroda.

Fr. Stelè.